

2015 р.

Увага!

Амброзія полинолиста

Амброзія полинолиста (*Ambrosia artemisiifolia* L.) відноситься до карантинних бур'янів, які наносять великої шкоди не лише сільському господарству, але і здоров'ю людини.

Цей небезпечний бур'ян поширений в Америці, яка є його батьківщиною, Азії, Австралії, а також у Європі. На жаль, бур'ян широко поширився і на теренах нашої батьківщини. Вперше на Україні **амброзія** була виявлена у 1925 році. На сьогодні вогнища бур'яну зареєстровані у 20 областях країни та АР Крим на площі, що в цілому становить до 70-75% сільськогосподарських угідь, але поодинокі рослини можуть зустрічатися і у відносно "вільних" областях, таких як Волинська, Житомирська, Івано-Франківська, Тернопільська та Чернігівська. Не оминула ця небезпека і Закарпаття.

Амброзія — однорічний бур'ян з родини складноцвітих. Засмічує всі польові культури, особливо просапні (кукурудза, соняшник) і ярі зернові; також росте на городах, садах, виноградниках, луках, пасовищах, полезахисних смугах, на узбіччях доріг, відкосах залізничних шляхів, по берегах річок, ставків, зрошувальних каналів, пустирях тощо. Можна зустріти бур'ян і просто на вулицях міст.

Амброзія являє собою велику небезпеку для сільського господарства. Розвиваючи потужну надземну масу і кореневу систему, вона збіднює і висушує ґрунт.

Коренева система за сприятливих умов може сягати глиб до 2-4 м, що, в свою чергу, ускладнює боротьбу і збирання врожаю, особливо зернових. **Отже, ні в якому разі не можна допускати до повного росту рослини.**

На луках і пасовищах **амброзія полинолиста** витісняє злаково-бобові трави і різко знижує якість кормів. Тварини амброзію не поїдають, бо вона містить до 0, 15% гірких ефірних олій.

Під час цвітіння кожна рослина **амброзії** утворює мільярди пилоквих зерен, які, піднімаючись з течією повітря, переносяться вітром на великі відстані, викликаючи у чутливих людей алергічне захворювання **поліноз**. Захворювання протікає у вигляді різко вираженого алергічного риніту, кон'юнктивіту, важкої бронхіальної астми, мігрені, кропивниці, лихоманки. Все це супроводжується різким ослабленням організму і важко піддається лікуванню.

За зовнішніми ознаками **амброзія полинолиста** дуже схожа на рослину полин звичайний (звідки і отримала свою назву), але не має запаху. Рослина вся опушена, через що має сіруватий відтінок. Стебло пряме, здерев'яніле, гіллясте, висотою від 50 см до 2 м (за сприятливих умов). При відсутності затінення, яке пригнічує бур'ян, галузнення починається від самої основи стебла.

Листки двічіпірнато-розсічені, ромбічної форми, довжиною від 5 до 10 см. Верхня сторона листка темно-зелена, нижня — сивувата, опушена.

Амброзія — однодомна рослина, тобто і чоловічі, і жіночі квітки розвиваються на одній рослині. Насінина обернено-яйцеподібної форми, при основі трохи сплюснута, з 5-10 мілкими шипиками навкруги одного більшого на верхівці плоду. Одна рослина амброзії дає 30-40 тис. насінин, а деякі екземпляри і більше.

Перші сході з'являються в квітні. Цвітіння починається наприкінці липня і триває до вересня. Такий тривалий період цвітіння пояснюється нерівномірним дозріванням і розпусканням квіток в межах однієї рослини. Цвітіння починається з нижніх квіток і поступово просувається на верхні. Плодоносить бур'ян у вересні-жовтні.

Через те що насіння, попадаючи в ґрунт зберігає свою схожість протягом 20 і більше років і здатне проростати навіть у незрілій формі, необхідно проводити своєчасну боротьбу з бур'яном і **не допускати плодоношення.**

Методи боротьби включають в себе багатогранний підхід. У населених пунктах: скошування рослин перед цвітінням в період бутонізації, виривання рослин з корінням та знищення шляхом спалювання у спеціально призначених місцях, знищення рослин амброзії на засмічених ділянках агротехнічним методом та наступним висівом на цих ділянках багаторічних або газонних трав. На узбіччях доріг застосування гербіцидів для оприскування. У полях сівозміни слід дотримуватися технології обробітку ґрунту (своєчасний передпосівний обробіток ґрунту, оптимальні строки сівби, догляд за посівами, збирання тощо), застосовувати хімічний метод боротьби, дотримуватися сівозмін, вносити у ґрунт гербіциди перед сівбою та дворазове луцення.

Агротехнічні методи включають у себе комплексний підхід до вирощування с/г культур. Густі і добре розвинені посіви озимих сильно пригнічують бур'ян, який гине до цвітіння, особливо при повторній сівбі культур. Щодо посівів пізніх просапних культур, то вони, навпаки, є джерелами засмічення полів **амброзією**, тому ці культури потребують більш ретельного догляду. На невеликих площах і на присадибних ділянках потрібно проводити механічну боротьбу шляхом ручного прополювання і скошування. Але слід пам'ятати, що після скошування **амброзія** починає інтенсивно відростати і галузитися, тому скошування необхідно проводити не одноразово, а в міру відростання бур'яну (не менше 3-4 разів на літо). Для невеликих площ і присадибних ділянок можна використати натрієву і аміну сіль (2-3 кг/га) в суміші з аміачною селітрою (10 кг/га) чи сульфатом амонію.

Особливу увагу при боротьбі з **амброзією полинолистою** слід приділяти необроблюваним землям: смугам відчуження шосейних і залізничних доріг, ліній електропередач, зрошувальним системам, пустирям, вигонам і т. ін. Усюди, де є можливість, такі землі повинні засіватися багаторічними злаковими травами і їх сумішами з бобовими. Травосуміші утворюють більш щільний травостій, а отже, витісняють бур'ян. Крім того, бобові є джерелом азоту, необхідного для нормального розвитку злакових трав.

Рослина амброзії полинолистої

Паросток